

TE-palvelut 2024

TE-uudistuksen talousvaikutukset

Mikko Mehtonen

24.5.2024

Kuntaliiton muutostukisivusto

- <https://www.kuntaliitto.fi/talous-ja-elinvoima/tyollisyys/te-palvelut-2024-uudistus/rahoitus>

KUNTA LIITTO

FI SV EN Ajankohtaista Palvelumme

Laki ja hallinto Kehittäminen ja digitalisaatio Talous ja elinvoima Hyvinvointi ja sivistys Yhdyskunta ja ympäristö

Etusivu Elinvoima ja talous Työllisyys TE-palvelut 2024 -uudistus Rahoitus

TE-palvelut 2024 -uudistus

Rahoitus

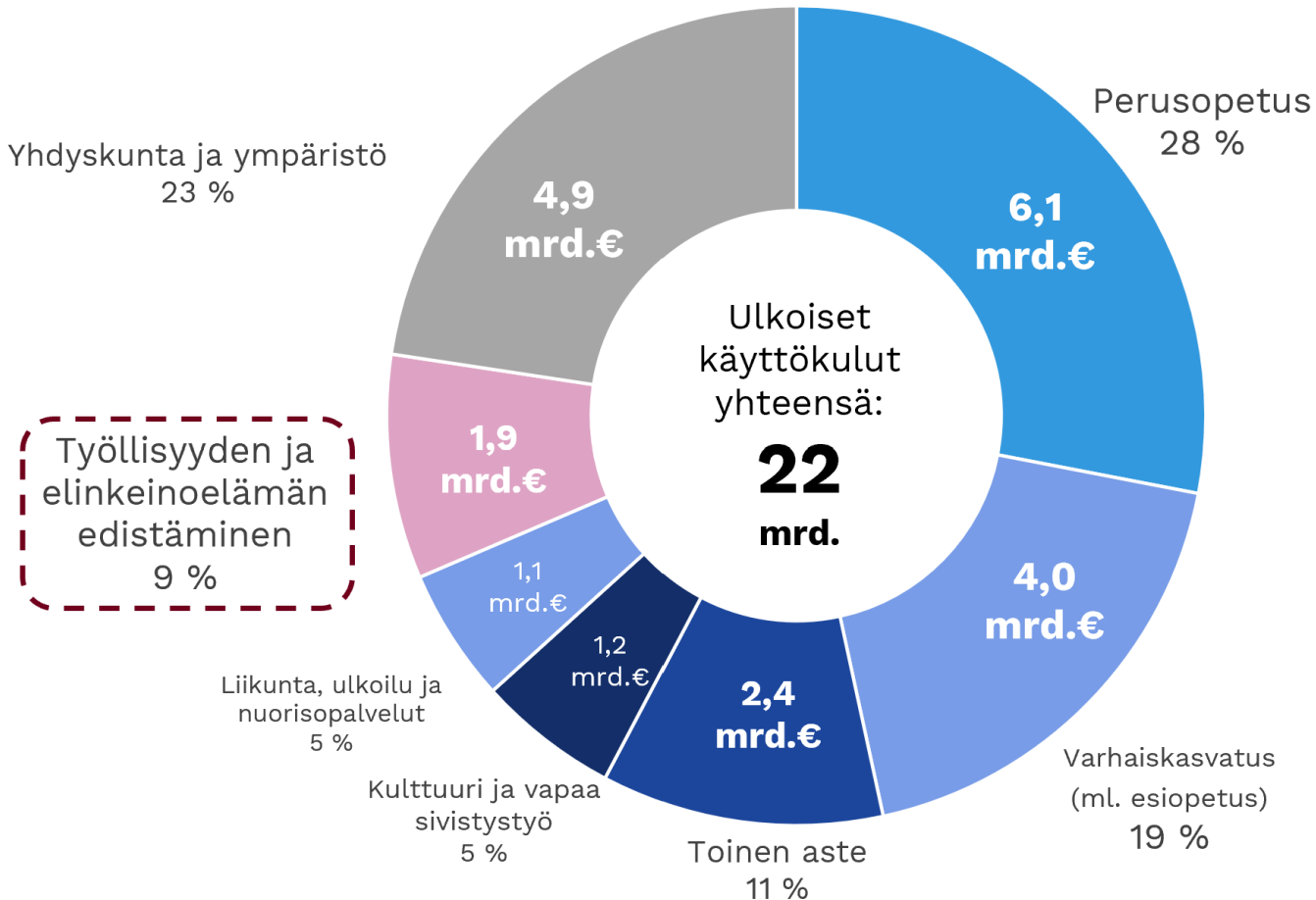

Blogisarja: TE-uudistuksen raha-asiat, osa 2

TE-uudistus ja rahoitus: Kannustimet

Blogisarja:
TE-uudistuksen raha-asiat

TE-uudistus muuttaa kuntataloutta

TE-kokonaisuuden kulut muodostuvat seuraavasti:

1. Palvelut

885 miljoonaa
(josta: lisäystä 607 m€)

2. Työttömyysturvamenot

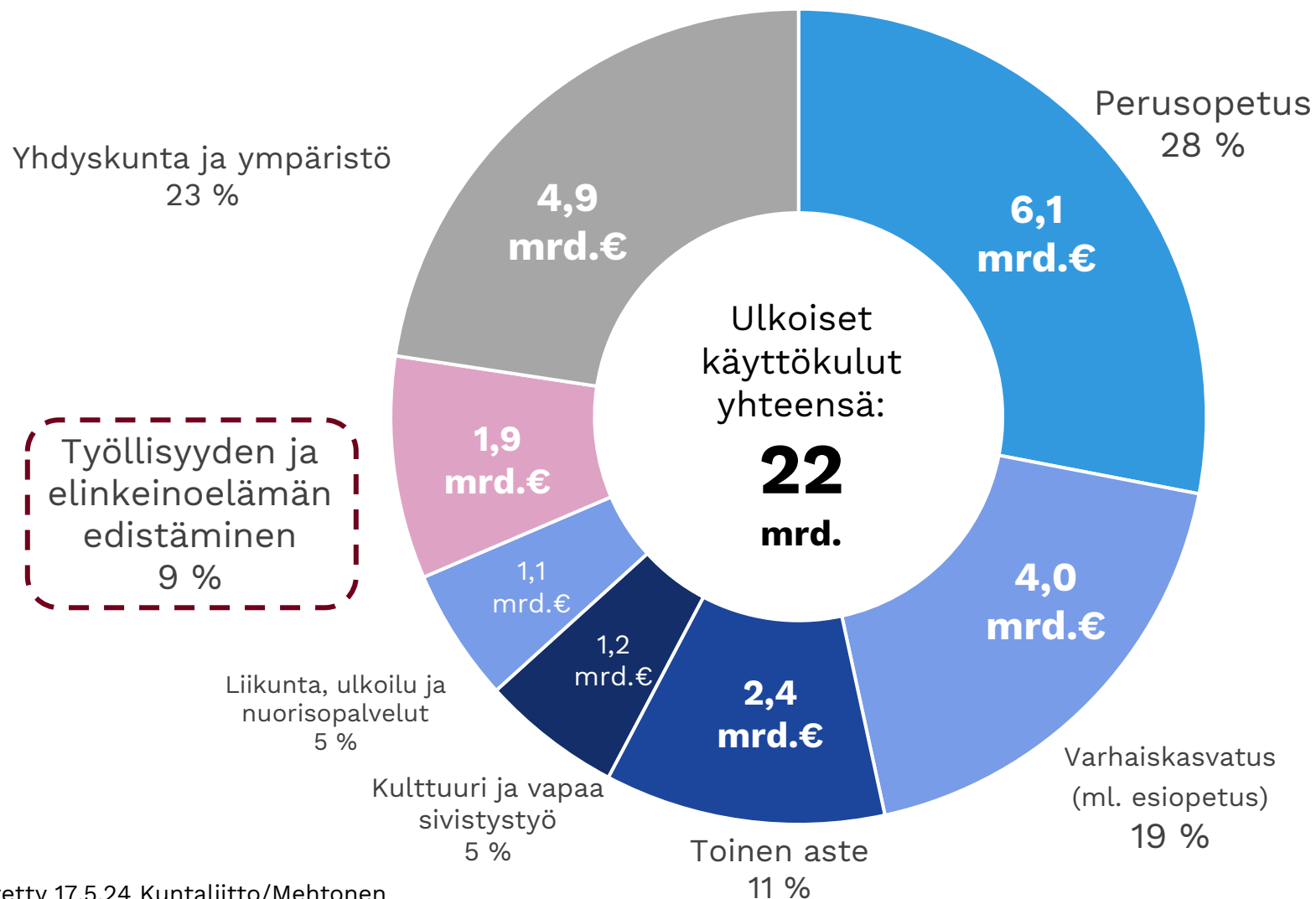
700 miljoonaa
(josta: lisäystä n. 216 miljoonaa)

3. Elinkeinoelämän edistäminen

270 miljoonaa

Uuden kunnan tehtävät

Ulkoiset käyttökulut¹ mrd.€

Työllisyyden ja elinkeinoelämän edistämisen tehtävässä on huomioitu arvio valtiolta kunnille siirtyvien tehtävien kokonaiskustannuksissa. Tämä lisäksi luvuissa on huomioitu arvio kuntien omista panostuksista.

1) Ulkoiset käyttökulut kuvaavat parhaiten tehtävien volyymin. Ulkoiset käyttökulut eivät ota kantaa siihen millä toiminta rahoitetaan. Kuluissa on mukana myös asiakasmaksutuloilla ja ulkoisilla myyntituloilla rahoitettu toiminta.

Ulkoinen sana viittaa siihen, etteivät luvut vääristy kuntasektorin välisistä sisäisistä ostoista. Luvuista on poistettu kuntien välisten yhteistoiminta-alueiden sekä kuntien ja kuntayhtymien väliset erät.

Käyttökulut sisältävä toimintakulujen lisäksi poistot ja arvonalentumiset sekä palveluille kohdenneet vyörytykset ja sisäiset erät.

TE-uudistus muuttaa kuntataloutta

Työvoimapalveluista syntyy kunnille uusi valtionosuustehtävä, jonka kustannukset korvataan täysimääräisesti valtionosuuksina.

Siirtyvät palvelut

- Työvoima- ja yrityspalvelut rahoitetaan valtionosuuksilla.
- Rahoitus tarkistetaan vuosittain.
- Palveluiden rahoituksessa kahden vuoden siirtymäaika.
- Kv. suojelua saavien kotoutumiskoulutus korvataan osana valtionosuuksia

Työttömyysturvamenot

- Etuuksien maksuvastuu kompensoidaan valtionosuuksina
- Korvaus lasketaan poikkileikkaustilanteessa, korotetaan vuosittain indeksillä
- Jatkossa kuntien työttömyysturvamenot määräytyvät työttömänä olleiden työnhakijoiden perusteella.

Menot ja tulot:
+607 miljoonaa

Menot ja tulot:
+216 miljoonaa

Siirtyvä henkilöstö

- Valtiolta kuntiin siirtyisi noin 4 200 henkilötyövuotta
  - Henkilöstöä siirtyisi TE-toimistoista, ELY-keskuksista sekä KEHA-keskuksesta
- Aiheuttaako palkkaharmonisaatio lisäkuluja kun keskitetystä mallista siirrytään hajautettuun?
  - Mikäli aiheuttaa, syntyy tästä pysyvä kululisä kunnille
- Lomapalkkavelka siirtyy henkilöstön mukana
  - Siirtohetken lomapalkkavelka vajaa 20 miljoonaa
  - Valtio korvaa kunnille siirtyvän lomapalkkavelan
- Kunnissa ja kuntayhtymissä 2023 eteenpäin noin 210 000 työntekijää

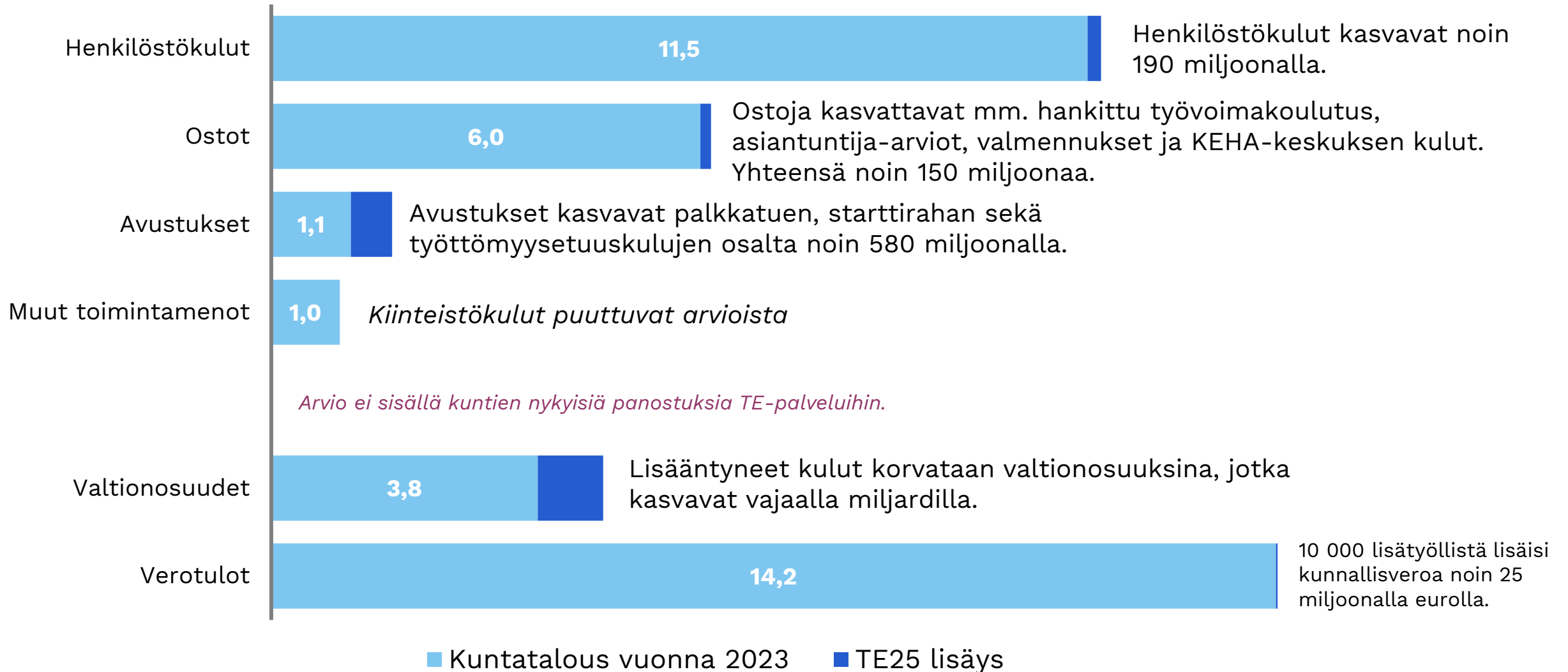
11,5 mrd.
Kuntien ja
kuntayhtymien
henkilöstökulut
2023 (arvio)

220 m€
TE25 lisäys
(arvio)

Arvio esitetty vuodenvaihteen 2022/2023 hintatasossa. Uudistuksen voimaantulon 2025 mukainen kulutaso on hieman korkeampi. Siirtyvä henkilöstökulu arvioitu 3000 euron kuukausipalkkatasosta.

Arvio siirtyvien palveluiden ja etuuksien vaikutuksesta tililajeittain

TE-uudistuksen muutoskulut

- Uudistukseen liittyviä muutoskuluja syntyy mm.
  - Työvoimaviranomaisten sähköisten palvelujen ja järjestelmien rakentamisesta sekä integraatioista
  - Käyttöönnotosta (mm. työntekijöiden koulutus, käyttövaltuushallinta, kunnan arkkitehtuuriin sovittaminen, tietoturva)
  - Henkilöstökuluista (mm. muutosten suunnittelu, työn ohjaaminen, hankintojen ja sopimusten valmistelu)
- Kunnille aiheutuvien kertaluonteisten kulujen suuruudeksi on arvioitu 15-25 miljoonaa
- Kunnille aiheutuvien jatkuvien tietojärjestelmäkulujen suuruudeksi arvioidaan 5-10 miljoonaa
- Muutoskulujen arviointiin liittyy epävarmuutta

1. Palvelut

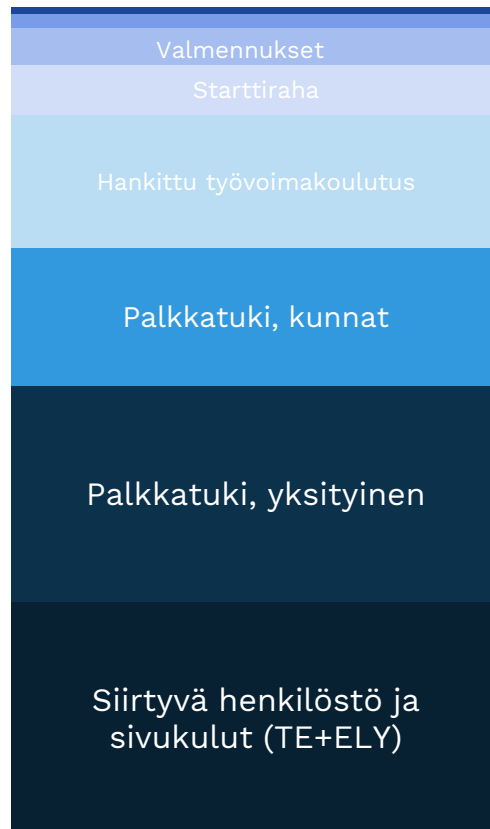
Siirtyvät palvelut, henkilöstö ja niiden rahoitus

Mikko Mehtonen @MikkoMeh

TE-uudistus: palveluiden kustannukset

Siirtyvät kulut yhteensä
noin 607 m€

Kevään 2024 valtionosuuslaskelmien (VM) mukaan:

Korvataan osana
valtionosuuksia:

+607 miljoonaa euroa

Rahoitus kohdentuu kaikille kunnille. Alueiden sovittava resurssien, palveluiden ja työn -jaosta itse.

TE-palveluiden rahoitus

Työkäinen väestö

47
%

Työttömien määrä

47
%

Vieraskielisyys

6
%

Huom. Kriteerien välinen painotus voi muuttua jatkossa valtiosuusjärjestelmän muiden muutosten myötä.

TE-uudistus: palveluiden rahoitus

Laskennallinen valtionosuusjärjestelmä

Uusi ns. kombikriteeri:

Työttömät ja palveluiden
piirissä olevat

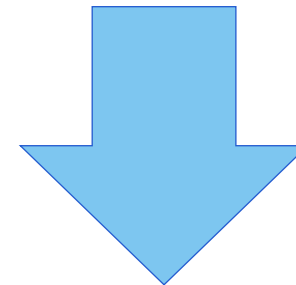
Ikäryhmä 18-64

Korotetaan: Vieraskielisyys

Säilyy: Vanha työttömyyskriteeri

Laskennallisten valtionosuusmuuttujien
lisäksi työttömyysturvan kompensatio

Raha valtionosuuksien kautta
joka kunnalle, myös
yhteistoiminnassa

TE-uudistus: palveluiden rahoitus valtionosuusjärjestelmässä

Ikäryhmäkriteerit	Nykytila	Uudistuksen jälkeen	Muutos
Ikä 0-5	2 315 932 162	2 315 932 162	0
Ikä 6	456 610 262	456 610 262	0
Ikä 7-12	2 618 464 473	2 618 464 473	0
Ikä 13-15	2 384 637 398	2 384 637 398	0
16+ ikäryhmä	298 988 671	298 988 671	0
Ikä 18-64	0	261 380 756	261 380 756 ← 80 €/asukas
Työttömyysaste, vanha kriteeri	384 949 937	384 949 937	0
Työttömät + palveluissa olevat, uusi kriteeri	0	312 528 383	312 528 383 ← 845 €/osallistuja
Kaksikielisyys, koko väestö	39 356 125	39 356 125	0
Kaksikielisyys, ruotsinkielinen väestö	66 343 749	66 343 749	0
Vieraskielisyys	983 408 827	983 408 827	32 828 885 ← 1 771 €/vieraskielinen (josta lisäystä 59 €/vieraskielinen)
Asukastiheys	208 432 972	208 432 972	0
Saaristo	14 724 330	14 724 330	0
Saaristo-osakunta	9 633 351	9 633 351	0
Koulutustausta	156 267 636	156 267 636	0
Kaikki yhteensä	9 944 921 010	10 511 659 034	606 738 024

Palveluiden rahoitus lasketaan osaksi kuntakohtaista valtionosuutta kahden uuden kriteerin perusteella (laaja työttömyys ja ikäryhmä 18-64). Lisäksi vieraskielisyyden kriteeriä korotetaan.

Esimerkkilaskelma TE-rahoituksesta

Seinäjäki

Työttömät + palveluissa olevat kriteeri	3 000 000€
Työttömyyden ikäluokkakohtainen VOS	3 100 000 €
Vieraskielisyys (lisäystä nykyiseen)	200 000 €
Palvelurahoituksen porrastus (+/-)	700 000 €
Palvelut yhteensä	7 000 000 €
Työttömyysetuuksien kompensatio.	2 300 000 €
Palvelut ja etuuskompensaatio yhteensä	9 300 000 €

+ laskutus sopimuskunnilta (sopimuksen mukaan)

2. Etuuskulut

Kuntien vastuut etuuskuluista ja niiden kompensatio

Mikko Mehtonen @MikkoMeh

Työttömyysetuuksien rahoitusvastuun jakautuminen

Nykytilanne (2022), Uudistus(2025)

	2022	2025 ¹⁾	
Valtio	52 %	45 % ↓	-216 m€
Palkansaajat	21 %	20 %	
Työnantajat	15 %	16 %	
Kunnat	13 %	19 % ↑	+216 m€

Rahoitusvastuu muuttuisi uudistuksessa valtion ja kuntien välillä. Kokonaissumma vaihtelee suhdannetilanteen mukaan.

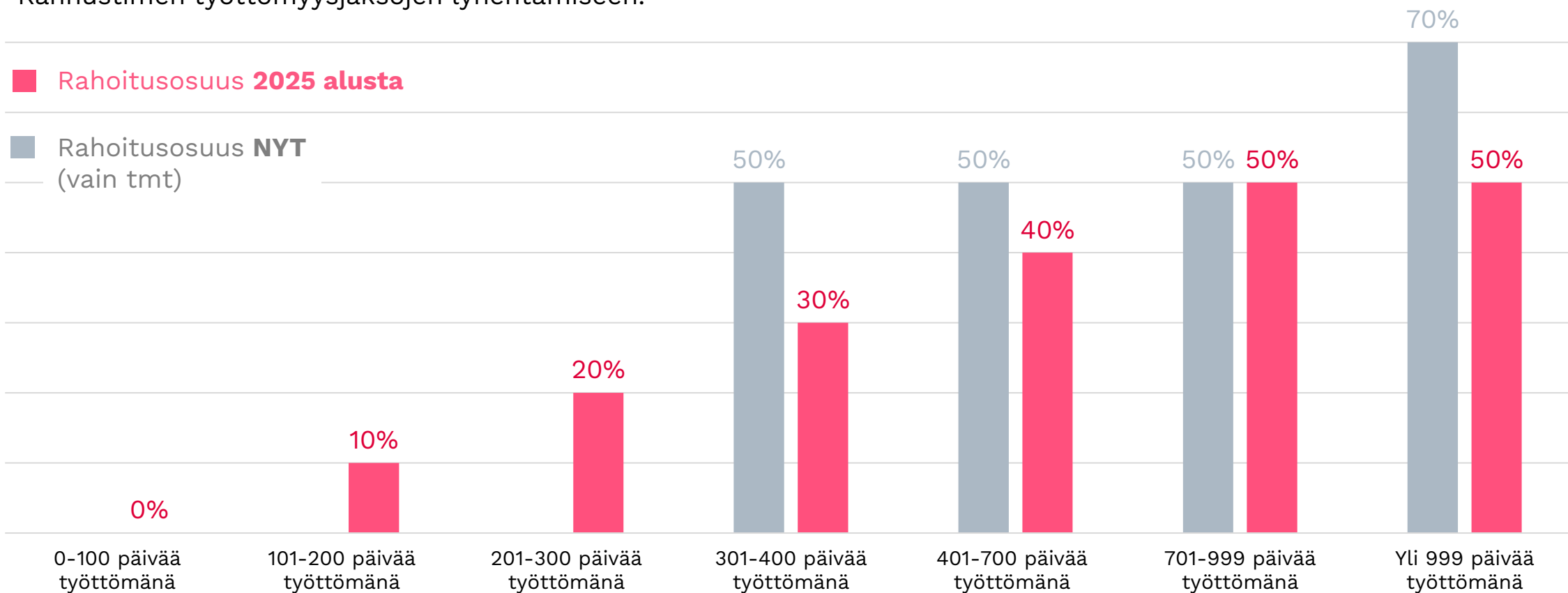
Työttömyysetuuksien maksuvastuun laajeneminen

- Kuntien rahoitusvastuu laajenee työmarkkinatuen, peruspäivärahan sekä ansiopäivärahan perusosan osalta
- Arvioitu kustannusvaikutus +260 miljoonaa
- Kuntien vastuu perusosan kuluista kasvaa yksilön työttömyysjaksojen pituuden mukaan:
  - 0-100 päivää: 0 %
  - 100-200 päivää: 10 %
  - ...
  - Yli 700 päivää: 50 %
- Työssäoloehdon täyttyminen katkaisee 'laskurin'
- Kuntien rahoitusvastuu nousee kokonaistasolla 11 prosentista noin 22 prosenttiin
  - Valtio, palkansaajat sekä työnantajat maksavat loput

Työttömyyskulujen rahoitusosuuden kehitys

Nyt ja vuoden 2025 alusta alkaen

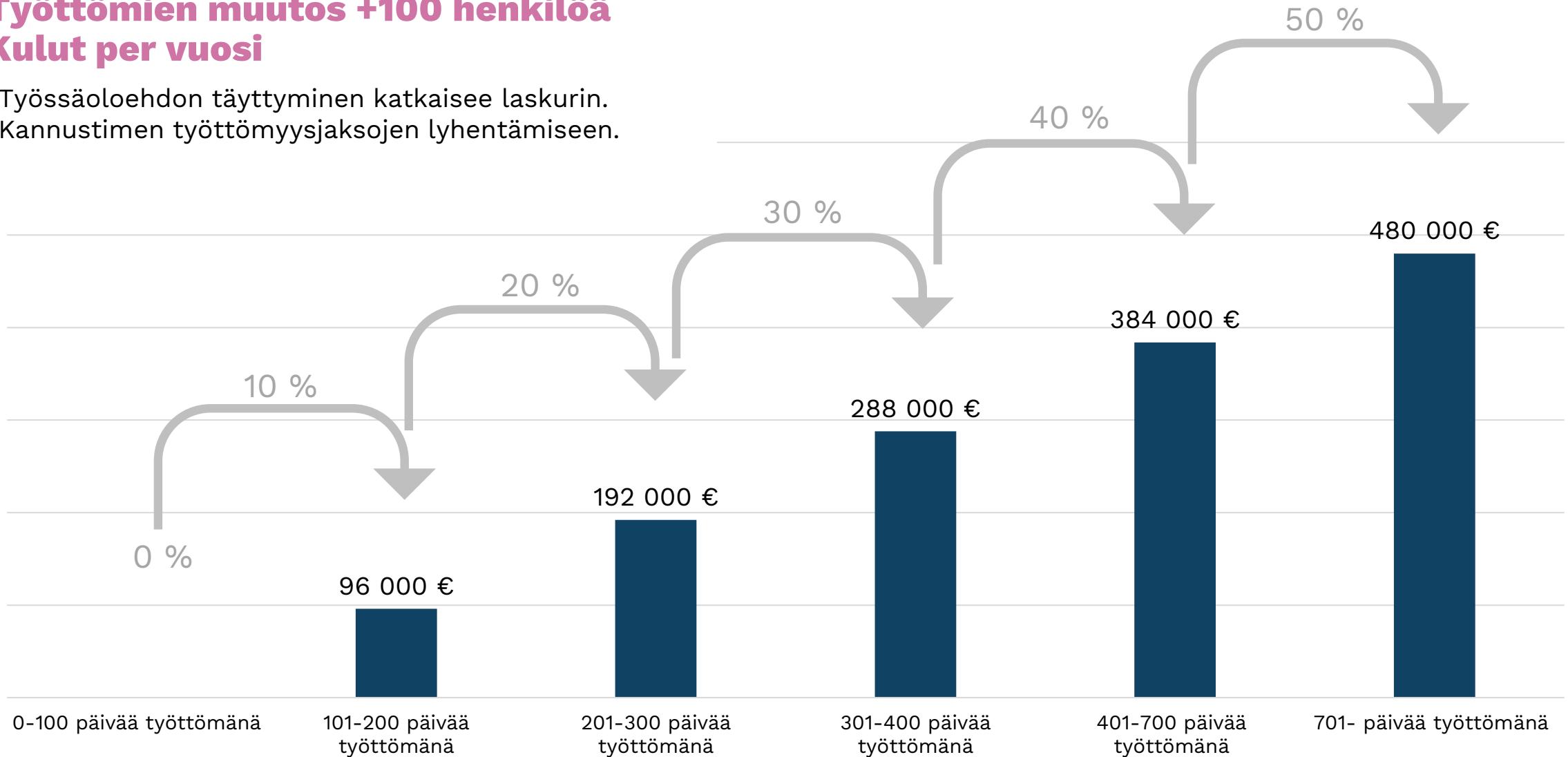
Työssäoloehdon täytyminen katkaisee laskurin.
Kannustimen työttömyysjaksojen lyhentämiseen.

TE25: Työttömyysturvakulujen kasvu

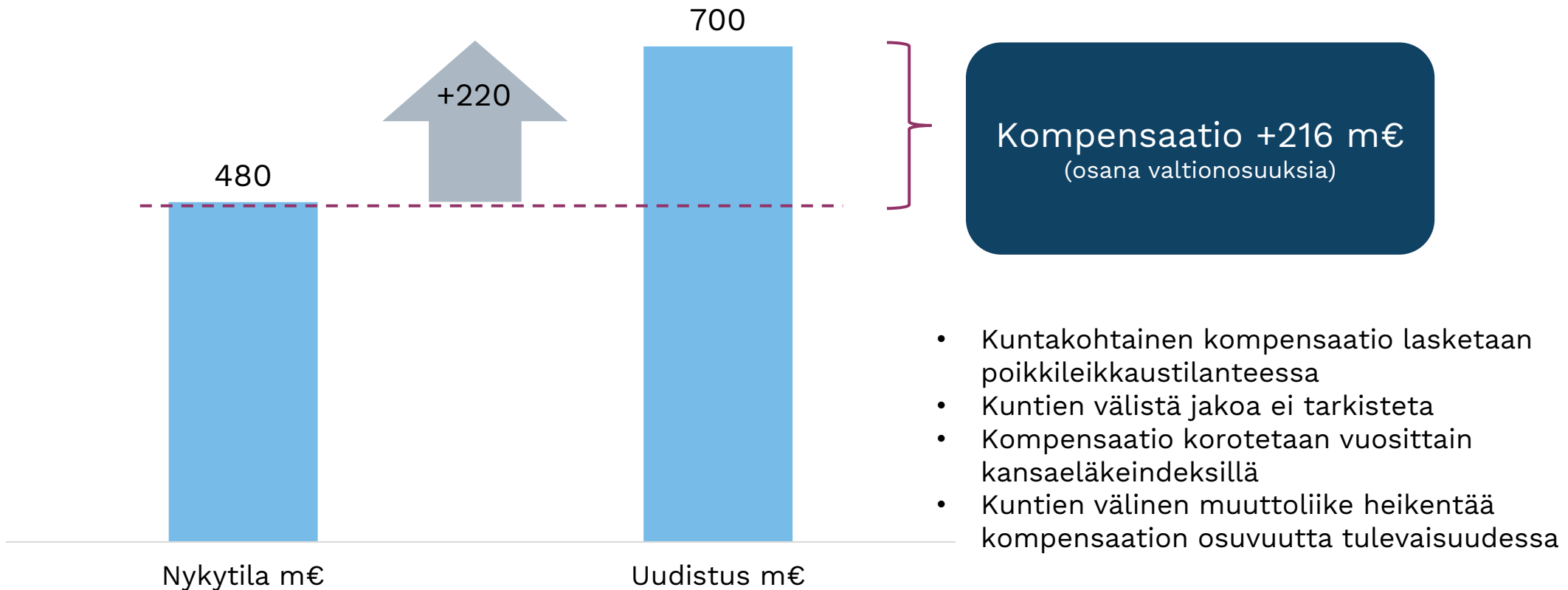
Työttömien muutos +100 henkilöä Kulut per vuosi

Työssäoloehdon täytyminen katkaisee laskurin.
Kannustimen työttömyysjaksojen lyhentämiseen.

Etuuskulujen kasvu kompensatio ei muutu työttömyyden mukaan

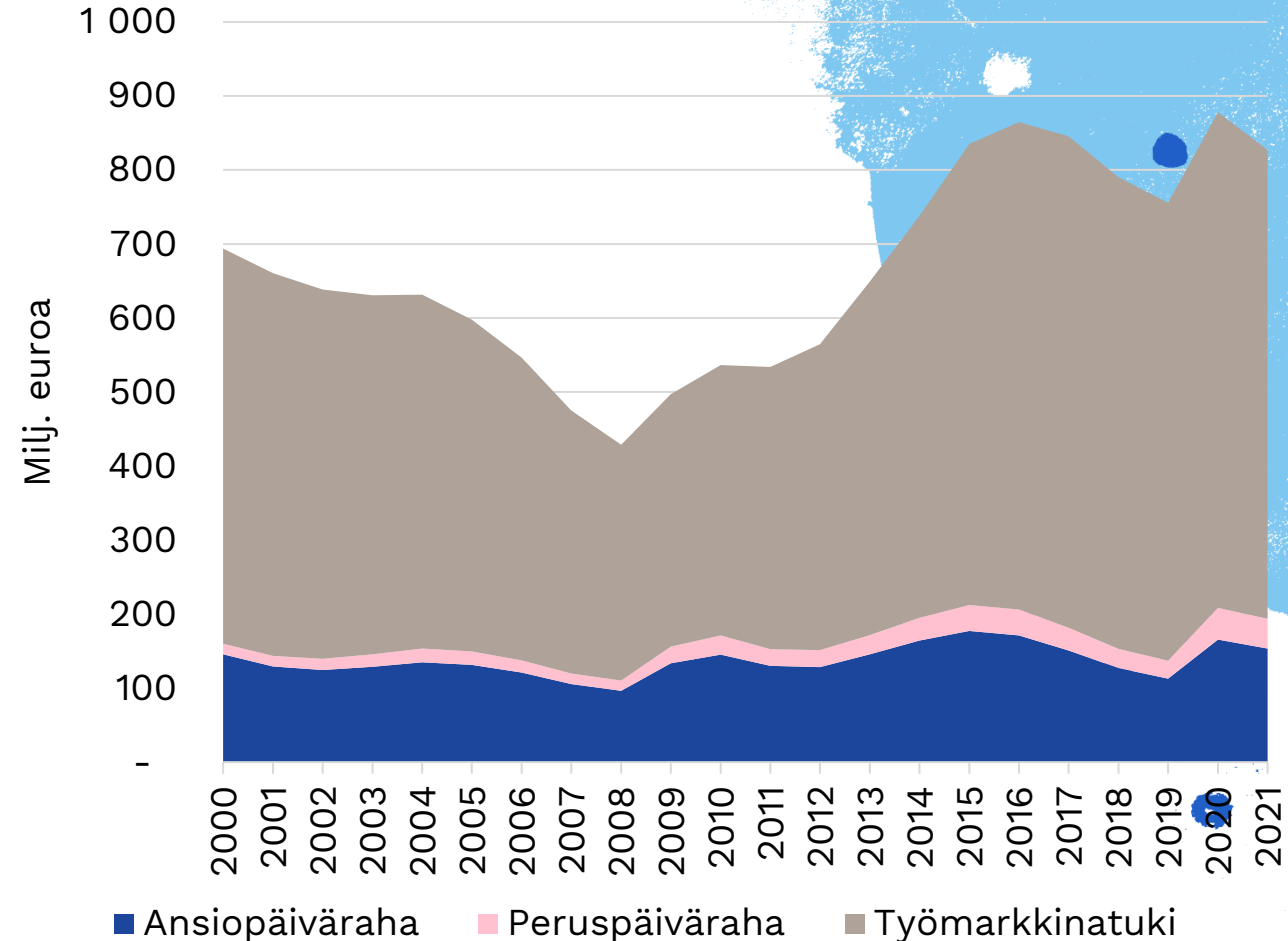
Kuntien vastuu työttömyysturvan rahoituksesta,
koko maa m€

Kuntien rahoitusvastuun kehittyminen historiallisessa tarkastelussa

- Rahoitusvastuun kompensatio määritetään HE:n mukaan vuoden 2023 lopun poikkileikkaustilanteessa
- Tänä ja ensi vuonna tapahtuva työllisyyskehitys tulee vaikuttamaan kompensatian suuruuteen
- Kompensatio korotettaisiin vuosittain kansaneläkeindeksillä
- Etuuksista työmarkkinatuki on vaihdellut eniten

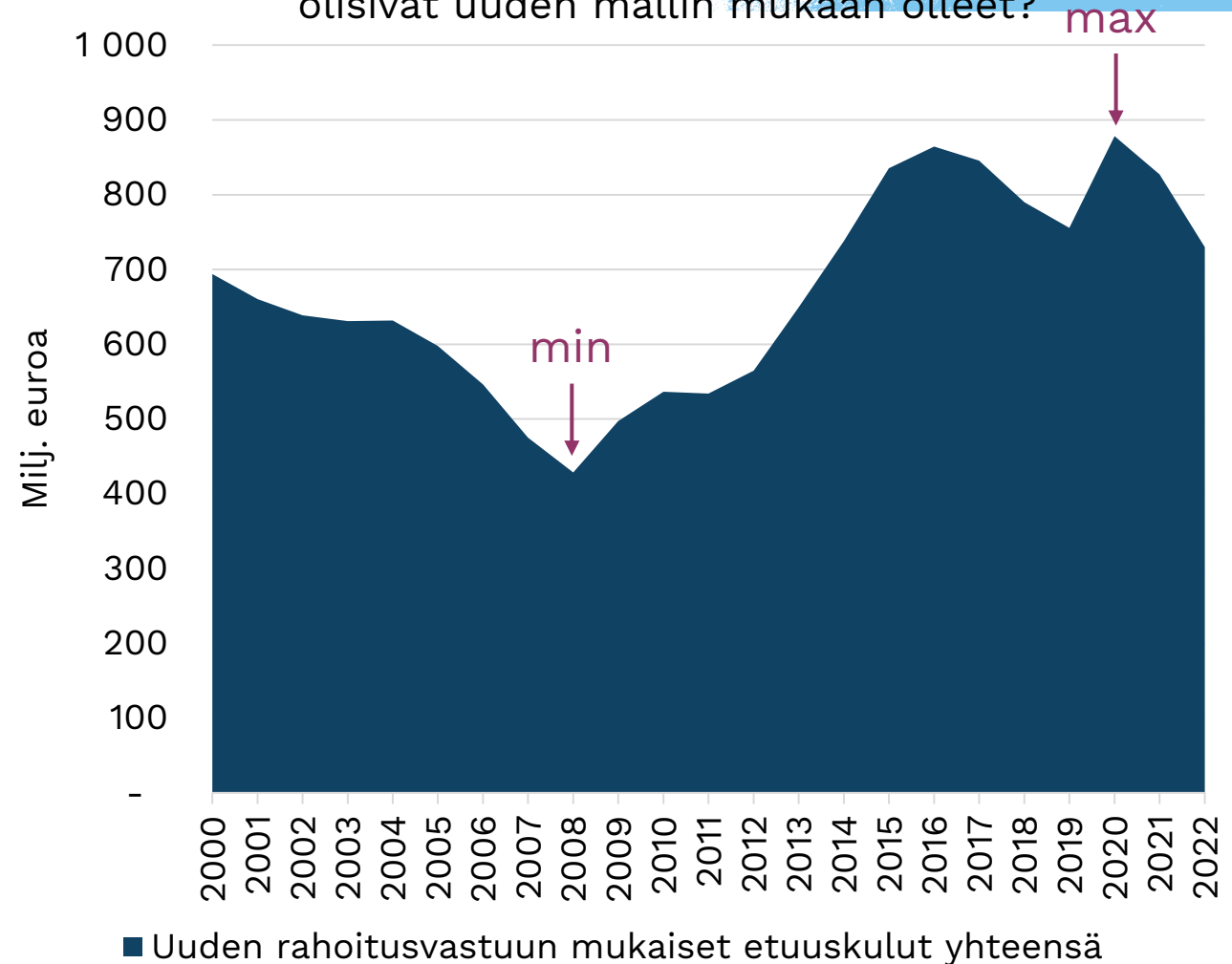
Kuvio: Paljonko kuntien etuuskulut olisivat uuden mallin mukaan olleet?

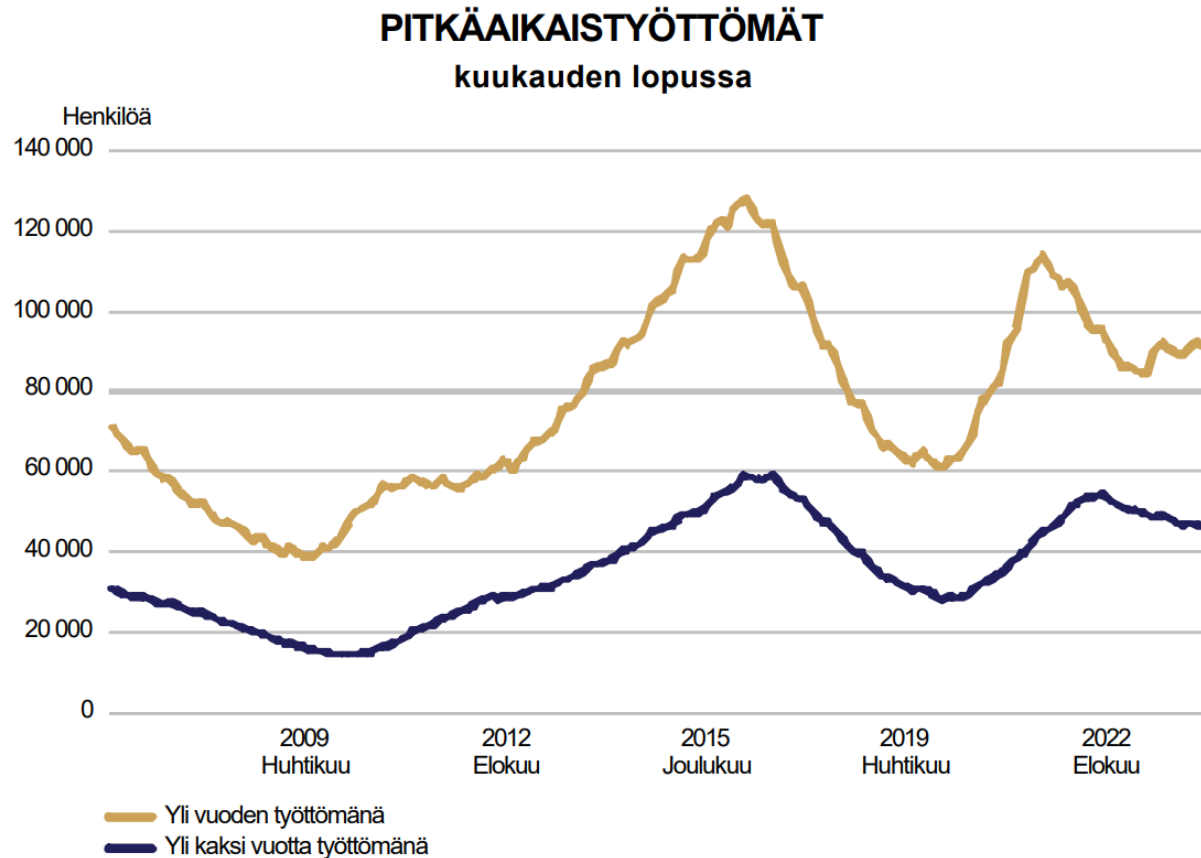
Uudistuksen vaikutus kuntien suhdanneherkkyyteen

- Kuntien etuusikulut kasvavat välittömästi työttömyyden lisääntyessä
- Historiaan peilattuna vastuu vaihtelisi 450 miljoonan (2008) ja vajaan 900 miljoonan (2020) välillä
  - Kuntien käyttökuluista tämä vastaisi noin 2-4 prosenttia
- Valtionosuuteen sisältyvä laajan työttömyyden kriteeri kompensoi **osan** lisäkuluista (viiveellä)
- Työttömyys vähentää verotuloja
  - Yksi työllinen maksaa keskimäärin 13 000 euroa veroja¹⁾ vuodessa
  - Tästä kunnallisveron¹⁾ osuus noin 7 200 euroa

Kuvio: Paljonko kuntien etuusikulut olisivat uuden mallin mukaan olleet?

TE24: Pitkäaikaistyöttömyyden kulut

Maaliskuun 2023 lopussa 91 400 pitkäaikaistyötöntä, joista:

- Vähintään vuoden työttömänä: 44 900
- Yli kaksi vuotta työttömänä: 46 500 henkilöä
- Pitkäaikaistyöttömyydestä aiheutuvat etuuskulut yhteensä¹⁾: 330 miljoonaa
- Uudessa mallissa kuntien työttömyysetuuskuiluista vajaa puolet tulisi pitkäaikaistyöttömistä

3. Kannustimet

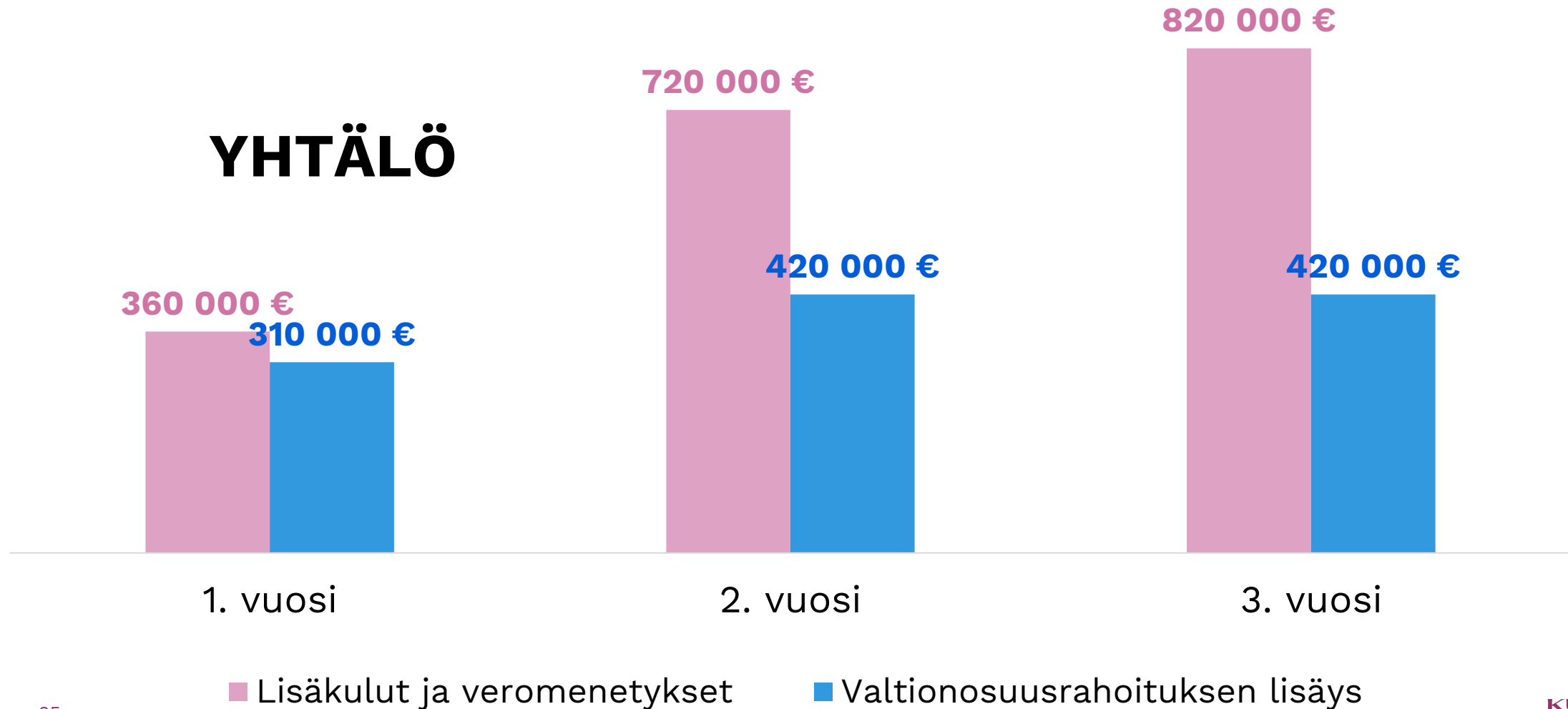
Miten työttömyys vaikuttaa kuntien talouteen ?

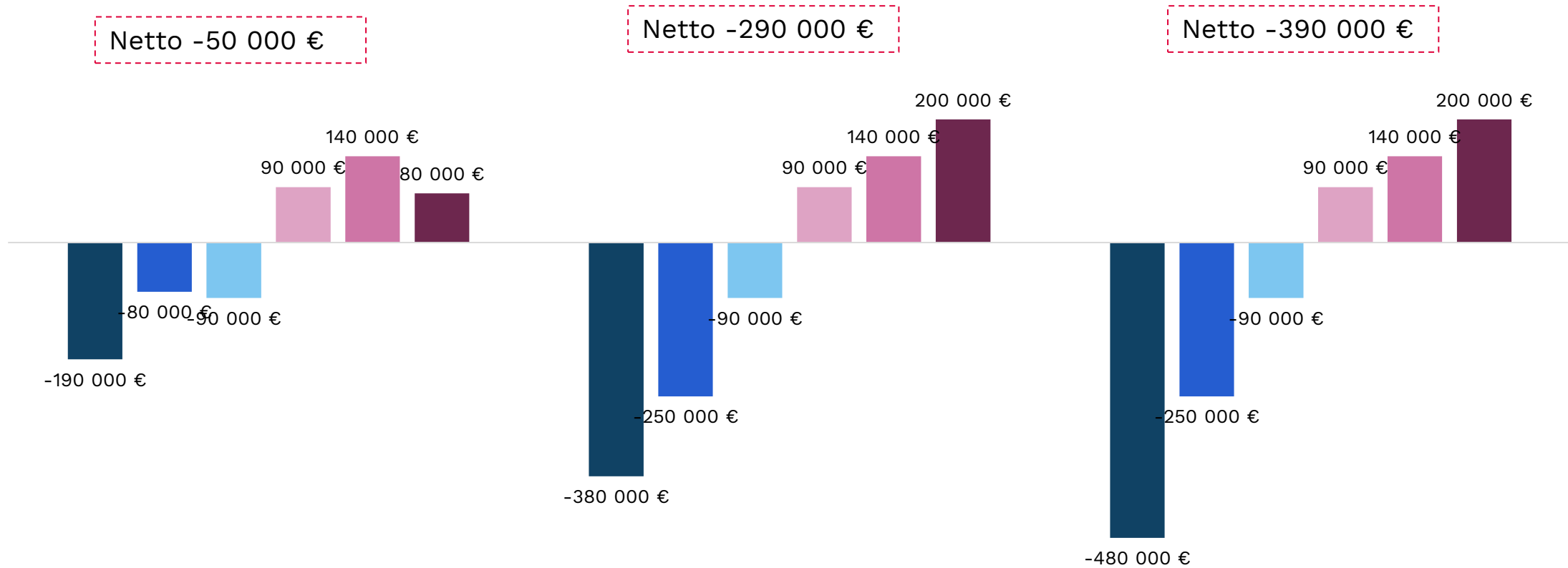
Työttömyys ja kuntatalous

Esimerkkilaskelma: 100 henkilöä jää työttömäksi

Esimerkkilaskelma

100 henkilöä jää työttömäksi,
keskimääräisen kunnan tiedoilla

1. vuosi

- Etuuskulut
- Verotulomenetykset
- Palvelukulut
- VOS: työttömyyskerroin

2. vuosi

- VOS: laajan työttömyyden kriteeri
- VOS: verotuloihin perustuva tasaus

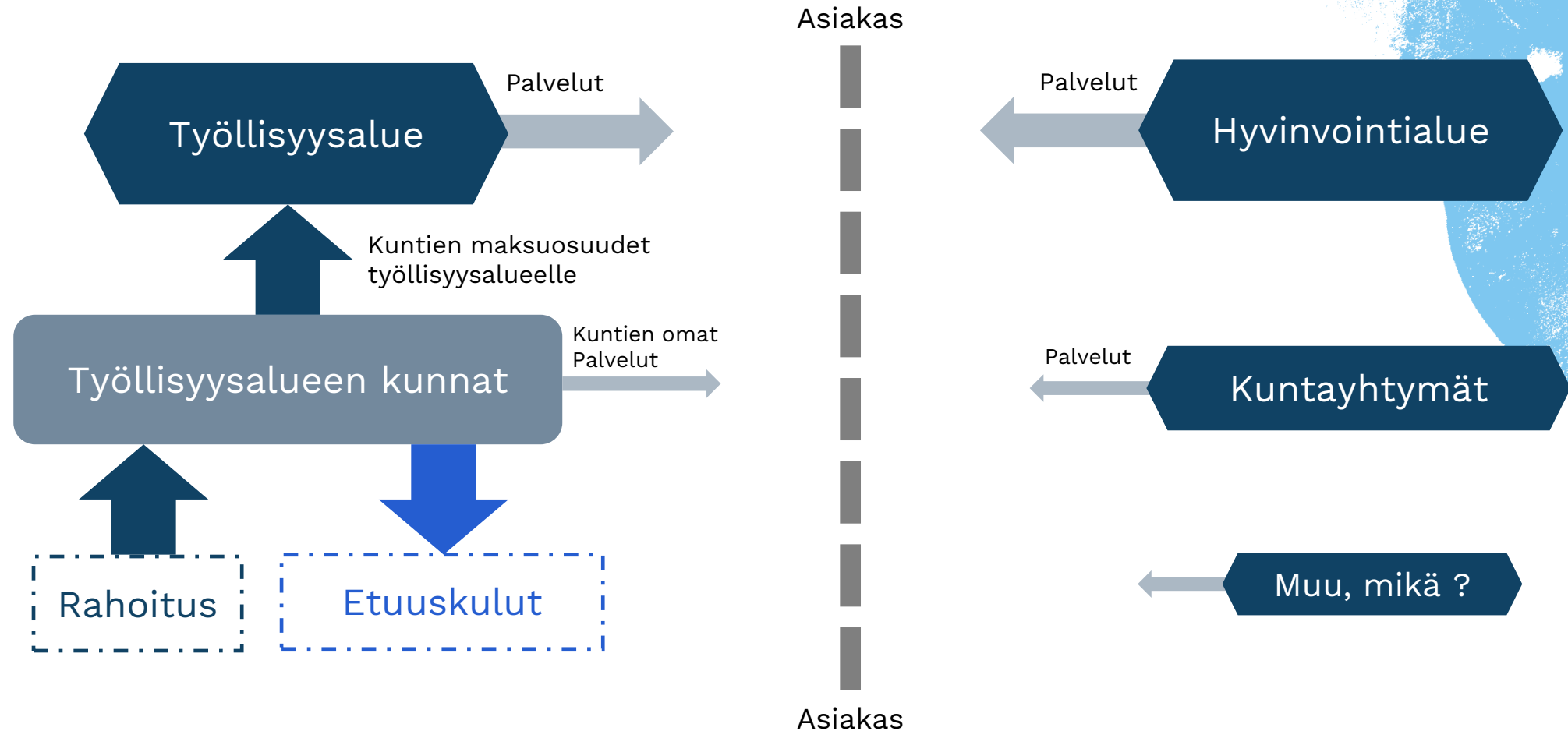
3. vuosi

4. Sopimus

Kuntien välinen sopimus ja rahat?

Kuntien välinen sopimus

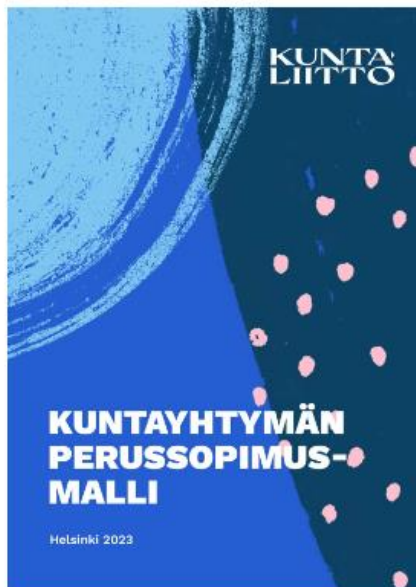
Kuntien pitää sopia kustannusten ja palvelujen jaosta?

Tukimateriaalia sopimusten tekoon

- <https://www.kuntaliitto.fi/laki/kuntien-ja-kuntayhtymien-yhteistoiminta/yhteinen-toimielin/yhteistoimintasopimuksessa-maarattavat-asiat>
- <https://www.kuntaliitto.fi/laki/kuntien-ja-kuntayhtymien-yhteistoiminta/yhteinen-toimielin/yhteistoimintasopimuksessa-maarattavat-asiat>

› Etusivu › Julkaisut › Kuntayhtymän perussopimusmalli

Kuntayhtymän perussopimusmalli

Tekijät

Ida Sulin (t)

Julkaisupäivä

2023

Aihealueet

[Laki Johtajien](#)

Asiasanat

[kuntayhtymä](#)

Lataa

Kuntien ja kuntayhtymien yhteinen toimielin

Yhteistoimintasopimuksessa määrättävät asiat

Kunnat ja kuntayhtymät voivat harjoittaa sopimusperusteista yhteistoimintaa järjestäessään palvelujaan. Yhteistoiminta voidaan toteuttaa julkisoikeudellisessa tai yksityisoikeudellisessa muodossa. Kuntien julkisoikeudellisesta yhteistoiminnasta säädetään kuntalaissa.

Julkisoikeudellinen yhteistoiminta

Kunta hoitaa itsehallinnon nojalla itselleen ottamansa tehtävät ja järjestää sille laissa erikseen säädettyt tehtävät (7 §).

Kuntien julkisoikeudellisen yhteistoiminnan muotoja ovat:

- yhteinen toimielin elin vastuukuntamalli (51–52 §)

Mitä kuntien välisessä sopimuksessa tulee sopia kustannusten korvaamisesta?

Mitä TE-palveluja järjestäjä alueella järjestää? Mistä palveluista järjestäjälle maksetaan korvausta?

Korvauseruste:
Yleinen vai yksityiskohtainen?
Määräytymisperuste / -et?

Onko etuusmenojen rahoitus osa järjestäjän taloutta?

Onko järjestäjällä tosiasiallinen mahdollisuus lakisääteisten palvelujen järjestämiseen koko alueella ml. mahdollisuus muuttaa toiminnan painopisteitä ja resursointia alueen tarpeiden mukaan?

Maksavatko kunnat järjestäjälle korvausta eri periaatteilla esimerkiksi siksi, että toimivat tuottajina?

Onko kunnan korvaus järjestäjälle ymmärrettävä, selkeä, läpinäkyvä ja ennustettava?

Miten välilliset kulut (hallinto, tukipalvelut, toimitilat, kehittäminen...) korvataan järjestäjälle?

Miten järjestäjän yli- tai alijäämää käsitellään toiminnan lakkaamistilanteessa?

Työttömyyskulujen jakaminen?

Kuka maksaa työttömyyden?

Asukasmäärä

Työikäinen
väestö

Vos-kriteerit

Asiakasmäärä
Työttömyys

Suoritemäärä

Yhteisvastuullisesti¹⁾

Käyttäjä maksaa²⁾
(aiheuttamisperiaate)

1) Työttömyyden kulut jaetaan työllisyysalueen kuntien kesken ”tasan”.

2) Käyttäjä tässä tapauksessa viittaa yksittäiseen kuntaan. Eli työttömyyden kulut kohdentuisivat työttömien kotikuntien perusteella.

Kultainen keskitie?

Shokit ?

Ehkä siten, että osa irrotetaan yhteisesti maksettavasta potista:
Esim.
lähipalvelut
tai muut kuntien haluamat lisäpalvelut
tai jos kunta tuottaa jotain itse ?

Yhteisvastuullisesti¹⁾

Käyttäjä maksaa²⁾
(aiheuttamisperiaate)

1) Työttömyyden kulut jaetaan työllisyysalueen kuntien kesken "tasan".

2) Käyttäjä tässä tapauksessa viittaa yksittäiseen kuntaan. Eli työttömyyden kulut kohdentuisivat työttömien kotikuntien perusteella.

Työttömyysshokit

- Näkyy vahvasti kunnan taloudessa
- Etuuskulujen rahoitusvastuu alkaa 3 kuukauden päästä
- Harkinnanvarainen valtionosuus
- Varsinainen valtionosuus reagoi viiveellä
- Jaetaanko vaikutus alueen kuntien kesken?

Hoidetaanko työllisyyttä vai työttömyyttä?

- Kunnan oma rooli TE-kokonaisuudessa:
  - Elinkeinopolitiikka
  - Kunnan investoinnit sekä yksityiset investoinnit kunnan alueelle
  - Hankinnat
  - Työvoimapula ja ammatillinen koulutus

TE-palvelut 2024